

Sygn. akt IV U 440/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 listopada 2023 roku w Sieradzu

odwołania H. U.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 1.09.2023 r. Nr (...)

w sprawie H. U.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o niezrealizowane świadczenie

oddala odwołanie.

Sygn.akt IV U 440/23

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 01.09.2023r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 01.08.2023r. odmówił H. U. prawa do niezrealizowanego świadczenia po Z. U.. Wskazując na przepisy art. 136 i 116 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, organ zaznaczył, iż w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenie określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku – małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podniósł, iż Z. U. do dnia zgonu nie złożył wniosku o ustalenie prawa do emerytury po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego, wobec czego brak jest podstaw do wypłaty emerytury po osiągnięciu wieku emerytalnego w ramach niezrealizowanego świadczenia.

Odwołanie od decyzji organu rentowego wniosła H. U.. Pełnomocnik wnioskodawczyni, wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez wypłatę zaległych świadczeń emerytalnych po Z. U. za okres po osiągnięciu przez niego wieku emerytalnego do daty zgonu. W odwołaniu wskazano, iż stosownie do art. 116 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, postępowanie o emeryturę wszczyna się z urzędu, jeżeli wiek emerytalny dla uprawnionych do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. W rozpoznawanej sprawie wymóg ten został spełniony, stąd też organ rentowy nie wszczynając postępowania z urzędu w przedmiocie ustalenia wysokości prawa do emerytury po osiągnięciu przez Z. U. wieku emerytalnego popełnił błąd, który winien zostać naprawiony. Zdaniem pełnomocnika odwołującej Zakład Ubezpieczeń Społecznych, mimo że na gruncie

przepisów prawa był uprawniony do uchylecia decyzji o wymiarze prawa do wcześniejszej emerytury i wydania decyzji ponownie ustalającej wysokość świadczenia, to bezpodstawnie czynności tej zaniechał. Osiągnięcie przez Z. U. wieku emerytalnego świadczy o zaistnieniu okoliczności umożliwiającej organowi ponowną weryfikację wysokości przyznanego świadczenia. Zatem okoliczność, iż Z. U. zmarł przed dokonaniem stosownego przeliczenia świadczenia przez ZUS, co miałyby charakter czynności czysto technicznej, nie może pozbawiać jego spadkobierców możliwości wyrównania świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. U., ur. (...), w dniu 17.12.2010r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniosek o emeryturę w wieku obniżonym. Decyzją z dnia 01.02.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił przyznania emerytury dla Z. U. ponieważ wnioskodawca nie udowodnił wymaganego 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, przebytego do 01.01.1999 r. Prawomocnym wyrokiem, wydanym w dniu 12.05.2011r. w sprawie IV U 202/11, Sąd Okręgowy w Sieradzu zmienił decyzje organu z 01.02.2011r. i przyznał Z. U. prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia 16 stycznia 2011r. W wykonaniu ww. wyroku, decyzją z dnia 16.06.2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał Z. U. emeryturę od 16.01.2011r. Wobec osiągnięcia wieku uprawniającego do emerytury w 2011r., ustalona wysokość świadczenia wyniosła 55% emerytury obliczone na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej i 45% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej.

Z. U. zmarł 06.06.2023r. Decyzją z dnia 29.06.2023r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał dla H. U. rentę rodzinną od 06.06.2023r., tj. od dnia śmierci męża.

W dniu 01.08.2023r., H. U. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniosek o wypłatę różnicy emerytury, pobieranej przez Z. U.. Wnioskodawczyni podniosła, iż jej mąż w wieku 60 lat przeszedł na emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych, zaś w 2016 r. nabył uprawnienia do emerytury powszechnej. Świadczeniobiorca do śmierci nie złożył wniosku o przeliczenie emerytury, pobierając emeryturę przyznaną mu w wieku obniżonym. Ponieważ wnioskodawczyni dopiero z decyzji o przyznaniu renty rodzinnej dowiedziała się, iż emerytura jej męża z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego byłaby wyższa od pobieranej, w jej ocenie Zakład winien wypłacić różnicę w wysokości emerytury pobieranej i emerytury należnej. Zaskarżoną decyzją z dnia 01.09.2023r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł., odmówił H. U. prawa do niezrealizowanego świadczenia po Z. U..

(wnioski, decyzje, odpis wyroku, odpis skrócony aktu zgonu a aktach ZUS).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Art. 136 ust.1 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2023.1251 t.j. – dalej ustawa emerytalna) stanowi, iż w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Jak wyjaśnił Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 16.01.2019 r. III AUa 639/18 LEX nr 2638831 niezrealizowane świadczenie emerytalne lub rentowe w rozumieniu art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej to takie świadczenie, do którego prawo zostało już ustalone lub co najmniej osoba uprawniona wystąpiła o nie jeszcze za życia, ale nie zostało ono jej wypłacone, niezależnie od przyczyn opóźnienia w wypłacie świadczenia. Hipotezą normy powołanego przepisu objęte są zatem sytuacje niezrealizowania świadczenia przysługującego zarówno osobie dopiero ubiegającej się o emeryturę lub rentę jak i osobie mającej już ustalone prawo do świadczenia. Z. U., z racji urodzenia się w dniu (...), osiągnął powszechny wiek emerytalny, wynoszący w jego przypadku 66 lat i 1 miesiąc, stosownie do obowiązującego do 30.09.2017 r. art. 24 ust. 1b ustawy emerytalnej,

w dniu 16 lutego 2017 r. W tym dniu Z. U. nabył prawo do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego. Należy jednak zwrócić uwagę, iż samo spełnienie warunków wymaganych do nabycia prawa do świadczenia nie rodzi po stronie organu rentowego zobowiązania z tytułu powstałego świadczenia, gdyż zależy to od złożenia przez zainteresowanego stosownego wniosku. Ustawa emerytalna odróżnia bowiem moment powstania prawa (spełnienie warunków - art. 100) od momentu wypłaty świadczenia (nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu - art. 129 ust. 1). Ogólną zasadą prawa ubezpieczeń społecznych jest bowiem wypłata świadczenia na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury/renty (spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Istotna jest zatem data wystąpienia z wnioskiem o ustalenie prawa do świadczenia (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 27.02.2014 r. III AUa 994/13). Podobnie Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20.05.2020 r. III UK 164/19 zwrócił uwagę, iż samo spełnienie przez ubezpieczonego przesłanek warunkujących prawo do świadczenia in abstracto nie stanowi podstawy do wypłaty świadczenia. Generalna zasada prawa emerytalno-rentowego przewiduje, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury lub renty (tj. spełnienia ustawowych warunków ich przyznania), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wypłatę świadczenia. Powyższa zasada wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, to jest za okres po nabyciu prawa, ale przed złożeniem wniosku o świadczenie (jego wypłatę). Nie ma racji pełnomocnik wnioskodawczyni podnosząc w odwołaniu, że organ rentowy był uprawniony do wydania z urzędu decyzji, ustalającej wysokość świadczenia Z. U. po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Stanowisko to pomija, iż działanie z urzędu w sprawach świadczeń ma charakter wyjątkowy i musi wynikać wprost z ustawy. To do osoby występującej o przyznanie czy przeliczenie świadczenia należy przy tym zarówno wystąpienie z samym wnioskiem o przyznanie świadczenia, jak też zgromadzenie dokumentacji niezbędnej do uzyskania korzystnej decyzji organu rentowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 kwietnia 2017 r. III AUa 1219/16). Cyt. art. 116 ust.1a ustawy emerytalnej przewiduje wszczęcie z urzędu postępowania o emeryturę po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego przez świadczeniobiorców uprawnionych do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego. Brak jest natomiast przepisu, który upoważniałby organ rentowy do podjęcia z urzędu postępowania w przedmiocie przeliczenia emerytury ubezpieczonym, uprawnionym do emerytury w obniżonym wieku po osiągnięciu przez nich powszechnego wieku emerytalnego. Ponieważ Z. U. nie złożył wniosku o przeliczenie świadczenia, nie miała miejsce sytuacja, określona w art. 136 ust.1 ustawy emerytalnej, przewidująca iż w razie niewypłacenia świadczenia o które osoba uprawniona wystąpiła jeszcze za życia nie zostało jej wypłacone i co za tym idzie świadczenia należne jej do dnia śmierci podlegają wypłacie m.in. małżonkowi. Z tych względów odwołanie jako bezzasadne na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾§ 1 k.p.c. podlega oddaleniu.